SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CII. No. 105. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JUNE 6, 1995. CENTS 50 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ВІВТОРОК, 6-го ЧЕРВНЯ 1995 р. Ч. 105. РІК CII.

Л. КУЧМА НЕ ВІДСТУПАЄ

Київ (УНІАР). — Тут у п'ятницю, 2-го червня, пресова служба Президента України зробила заяву такого змісту:

"Президент України підтверджує чинність свого указу про проведення опитування громадської думки з питань довір'я до Президента і Верховної Ради України. Органам виконавчої влади в центрі і на місцях доручено забезпечити його виконання в повному обсязі і в установлений термін.

При цьому Президент України виходить з відповідності свого указу конституції та чинному законодавству України, а також із природного права голови держави звернутися до народу в ситуації, коли політична криза в країні набула вкрай небезпечного характеру. Президент переконаний, що ніхто, в тому числі й Верховна Рада, не може чинити опір такому рішенню. Тим більше, коли для застосування вето використовуються надумані правні підстави.

Намагання заборонити громадянам висловити своє ставлення до влади свідчить про небажання значної частини народних депутатів знати народну думку і відповідно рахуватися з нею.

Разом з тим Президент усвідомлює, що невідкладне зняття суперечностей щодо застосування закону про владу дозволяє знайти конструктивне порозуміння між парламентом і Президентом, уникнути більш тривалого і складного шляху реформування державної системи."

Міжрегіональний Бльок Реформ (МБР) 2-го червня поширив заяву, у якій сказано, що конституційна угода між Президентом і прогресивною частиною українського парламенту значно прискорить вихід із політичної та правної кризи. Опитування населення — це вимушений крок Президента, спрямований на остаточне розв'язання суперечностей між різними гілками влади, закладених совєтським законодавством. Партія МБР ставить своїм завданням забезпечити проведення плебісциту 28-го червня.

Голова дніпропетровського проводу ОУНм Віктор Каратуцько зазначив, що в період кризи влади народ повинен підтримати голову держави і що Президент Кучма пішов на великий риск через відсутність нормальної виконавчої влади задля одної мети: витягти Україну з кризової ситуації.

Голова дніпропетровської обласної організації Соціял-Демократичної Партії України Костянтин Каштан сказав, що у випадку перемоги Президента "можуть бути такі чотири наслідки: розпуск парламенту і нові вибори, але невідомо за яким законом; проведення президентським указом закону про владу у первісному вигляді з правом Президента вносити зміни до конституції, що неприпустимо; розпуск Верховної Ради і безпарламентарне управління; результати будуть використані для тиску на парламент". Висловив К. Каштан свої міркування і на той випадок, якщо Президент отримає поразку. Тоді, на його думку, Л. Кучма може зрезиґнувати, або заявити, що опитування не має юридичної сили. "Президент вже вкотре порушує принцип розподілу влади. Виноситься питання про довір'я Президентові і Верховній Раді, а голову комісії призначив тільки Президент. Усі ці події ще раз нагадують, що нам потрібний Конституційний суд",— вважає К. Каштан.

Відбулося засідання Правничої фундації

Київ (УНІАР).— Тут у травні відбулося спільне засідання Української Правничої Фундації (УПФ) та Дорадчих зборів УПФ, на якому розглянено кадрові питання. Головою Наглядової Ради обрано професора Федора Бурчука — наукового консультанта Президента України. Головою Дорадчих зборів — Володимира Черниша, який є першим заступником міністра юстиції України, членом Комітету управління затверджено голову Спілки Юристів України Валерія Євдокімова, який водночас є виконуючим обов'язки голови Комісії Верховної Ради з питань законності і правопорядку.

Обговорено перспективні напрямки діяльности нових УПФ, серед яких Незалежна Професійна Організація Юристів та Судова Реформа. Розглянуто питання щодо проведення в Україні церемонії "Відкриття Року Права". Учасники засідання затвердили положення про заснування іменних премій Української Правничої Фундації. Йдеться про відзнаки для студентів державних і недержавних юридичних вищих учбових закладів та університетських факультетів з метою заохочення обдарованої молоді до поглиблення студій з актуальних проблем розвитку української держави, українського права.

Премією ім. Леоніда Юзькова, в сумі 600 дол. буде нагороджений студент випускного курсу, котрий пройде відповідний конкурсний відбір.

Премією ім. Володимира Суміна, що становить 400 дол., нагороджуватиметься студента передостаннього курсу після конкурсного відбору.

Хвилиною мовчання учасники засідання вшанували пам'ять голови Спілки Юристів України, члена комітету управління УПФ Володимира Суміна та голови Конституційного суду України, голови Наглядової ради УПФ Леоніда Юзькова, які передчасно відійшли у вічність на початку цього року.

Відбулася в Києві також нарада координаторів секцій та експертів Конституційної комісії, у якій взяли участь Президент України Леонід Кучма та голова Верховної Ради Олександер Мороз, оскільки обидва вони є співголовами Конституційної комісії. Учасники нарад прийшли до спільного висновку, що праця над проєктом невиправдано затягується, хоч цікаві проєкти та пропозиції вже підготовлені з 1993 року.

КРИТИКУЮТЬ ПОЛІТИКУ ВАШІНҐТОНУ

Вашінґтон. — У половині минулого тижня боснійські серби взяли у полон понад три сотні вояків миротворчих військ Організації Об'єднаних Націй, які виконують службу в так званих „місцях безпеки", визначених ООН. Зразу після того президент Билл Клінтон сказав, що ЗСА, підтримуючи своїх европейських союзників, допоможуть своїми сухопутними військами забезпечити позиції військ ООН. Це зразу викликало цілу бурю в Конґресі та занепокоїло громадськість країни, яка, згідно з опитами, підтримує надання допомоги військам ООН у Боснії, але виступає проти заанґажовання ЗСА у військових діях.

Тоді президент Б. Клінтон у своїй щотижневій передачі по радіо заявив громадськість, що участь американських військ у Боснії є дуже далекою від здійснення, хіба у випадку наглої потреби при евакуванні військ ООН. Тим часом боснійські серби вспіли зістрілити американського літака- винищувача, який виконував обсерваційну місію НАТО. Серби призналися публічно до цього вчинку, твердячи, що пілота захопили в полон. Це додало тільки оливи до вогню критикам існуючої закордонної політики ЗСА, які твердять, що саме через цю нестійкість боснійські серби дозволяють собі на всякого роду потягнення, які не були б допустимими в іншому випадку.

Найновіші пляни Уряду ЗСА,— це допомога миротворчим військам ООН у формі розвідчих літаків, які зможуть запобігти подібним випадкам, як це трапилось з літаками НАТО. Чи вдоволені европейські союзники такою допомогою ЗСА, покищо не відомо, але за всіми познаками виглядає, що так. Англія і Франція відразу вислали додаткові війська.

Одначе на домашньому фронті згідно з твердженнями політичних аналітиків, теперішній Уряд президента Б. Клінтона переходить чергову кризу, створену своєю нестійкістю закордонної політики, зокрема коли йдеться про Балкани.

КОНЦЕРТ СПІВАКІВ ЗІ ЛЬВОВА

Нюарк, Н. Дж.— Комітет Допомоги України (Приятелі Руху північного Ню Джерзі) влаштовують концерт співаків зі Львова Олега Чміра (баритон) і Марії Гірської (сопрано). У програмі — оперові арії та українські народні пісні. Концерт відбудеться у суботу, 10-го червня, в залі при церкві св. Івана Хрестителя, Сенфорд аве. в Ньюарку. Початок о год. 7-ій вечора. Після вечора — гутірка при вині та сирі.

Чеченці вважають неможливим продовження переговорів з Росією

Ґрозний, Чечня. — Усман Імаєв, представник чеченського президента Джохара Дудаєва на мирних переговорах з Росією, заявив, що їх продовження є неможливим, поки російські війська не припинять знищення бомбами чеченських сіл.

Цю заяву У. Імаєв оприлюднив після зустрічі з керівником місії Організації в питаннях безпеки і співробітництва в Европі Шандором Месарошем, яка відбулася в селі Шатой і закінчилася без доброго висліду. У. Імаєв підкреслив, що переговори має сенсу продовжувати аж до „розгляду питання про припинення бойових дій або в Раді безпеки ООН, або на засіданні Організації в питаннях безпеки і співпротництва в Европі". У Імаєв сказав, що місію в цілях припинення війни в Чечні можна б взяти на себе „будь-яка держава, яка має відповідні можливості".

Нові пропозиції чеченських керівників полягають у тому, щоб російські війська відступили за дорогу Ростов—Баку з південного передгір'я республіки, де плянується створити „мирну зону" під контролею північно-кавказьких республік.

Тим часом російські літаки продовжують варварські бомбардування чеченських сіл, а також бомблять лісові масиви, де ховаються чеченські партизани. За останні два дні бомби, скинуті з російських літаків, повністю знищили чеченське село Ведено. Повітряні напади не припиняються ні вдень, ні вночі.

Відбулися 3-ті Загальні збори ККДУ

Іст Гановер, Н. Дж. (В. Василів). — В суботу, 20-го травня ц. р., тут в Рамада готелі відбулися 3-ті Загальні збори Координаційного Комітету Допомоги Україні. На збори прибуло 29 умандатованих делегатів. Шість представників співпрацюючих організацій прислали уповноваження на голосування.

Вибрано нову Управу в такому складі: Володимир Воловодюк, голова, Роман Воронка, перший заступник голови, Христина Мельник, заступник голови, Роман Андрушків, голова Комісії науки й освіти, Ростислав Мілянич, касир, Василь Василів, секретар.

Колишній голова Управи ККДУ Володимир Баранецький був вибраний головою Ради Директорів.

Учасників зборів повідомлено, що Українська Американська Координаційна Рада й Український Конгресовий Комітет Америки внесли заяви про приступлення до членства ККДУ.

Знято рекламу про переслідування жидів у Харкові

Джерзі Сити, Н. Дж. — У „Свободі" з 6-го травня інформовано про очорнююче українців оголошення в засобах масової інформації в ЗСА, яке передавала Жидівсько-американська федерація, як засіб збірки грошей на жидівські цілі. В оголошенні молодий хлопець розповідав про те, як він молився в синагозі у Харкові, а зібрані коло неї люди викрикували протижидівські кличі, а відтак побили вікна і заатакували тих, що молилися.

Після численних протестів української спільноти в ЗСА, підсилених листом від амбасадора України в ЗСА, організація, що спонзорувала це оголошення, повідомила 26-го травня за підписом екзекутивного віцепрезидента Стівена Солендера амбасадора України д-ра Юрія Щербака, що перестає дальше давати це оголошення, бо, мовляв, воно було актуальне декілька років тому назад, але не сьогодні.

Однак у листі амбасадора д-ра Ю. Щербака до Жидівсько-американської федерації було домагання не лише перестати такий текст оголошення, але і перепросити за таке очорнювання українського народу, чого федерація не зробила, уважаючи, що вистачить відкликати оголошення і ствердити, що відносини в Україні щодо жидів змінилися.

З уваги на пляновану важливу жидівсько-українську конференцію, яка має відбутися у вересні, і з уваги на загальну проправу спілкування, амбасада України в ЗСА прийняла компромісове полагодження цієї неприємної справи — відкликанням оголошення, яке мало іти ще кілька місяців.

Мистець М. Бідняк нагороджений Шевченківською нагородою

Джерзі Сити, Н. Дж. (Г. Колесса). —Українсько-канадський маляр і графік Микола Бідняк став першим мистцем діяспори, якому була признано найвищу в Україні нагороду — державну премію України ім. Тараса Шевченка (1995 р.).

Член Спілки Художників України, Світової Асоціяції Мистців, які малюють вустами чи ногами (Ліхтенштайн) та Української Спілки Образотворчих Мистців Канади, М. Бідняк удостоєний звання лавреата вищезгаданої нагороди за серію історичних полотен і портретів подвижників українського народу : „Князь Данило Галицький", „Гетьман Іван Мазепа", „Довбуш", „Битва під Крутами", а також за цикл творів з іконопису — „Чорнобильська Богоматір" та „Спас". Мистець залишив грошову винагороду в Україні, розділивши її між Львівським Фондом Культури, Українським Музеєм Народного Мистецтва в Лаврі та часописом „Українська Культура".

Микола Бідняк творить одне із своїх полотен.

„Своєрідний стиль його малярства зародився на основі синтези кращих мистецьких традицій двох континентів — Европи та Америки, — читаємо в каталозі мистця. — Магічна ностальгія за землею предків розбудила в душі синівське почуття і нездолане бажання на пагорбах київських поклонитися тій землі. У величні дні її відродження і незалежности, мов „дар весільний", принести їй свій талант, плоди багаторічної праці, вистражданих роздумів, романтичних мрій, які плекав ще з молодих літ..."

Народився М. Бідняк 1-го лютого 1930 року в Торонто. У 1937 —50 роках проживав у Европі, кілька років дитинства провів в Україні, на рідній Буковині. У 1945 році в наслідок нещасного випадку втратив обидві руки, але не втратив сили духа і мужности. Здобув мистецьку освіту в Інституті технології та мистецтва в Калгарі, Канада, та в Онтарійському коледжі мистецтва в Торонто.

Численні виставки мистця пройшли в ЗСА, Канаді, Франції, Еспанії, Англії, Швайцарії, Швеції, Німеччині, Мадярщині. З 1991 року індивідуальні виставки М. Бідняка ознайомили з його творчістю шанувальників мистецтва в Україні — у Києві, Львові, Івано-Франківському, Тернополі, і відразу привабили до себе заслужену увагу. Роком пізніше мистець стає членом львівського відділу Спілки Художників України, а ще за рік — професором Львівської Академії Мистецтв.

„Такі мистці української діяспори, як Микола Бідняк, зробили дуже багато для українського сучасного мис-

(Закінчення на стор. 3)

КИЇВ. — Прогнозуючи перебіг зустрічі президентів України і Росії в Сочі 9-го червня, голова парламентської фракції Руху Вячеслав Чорновіл зазначив, що, на його думку, з українського Президента будуть „витискувати визнання тих актів, які підписав попередній Президент у Масандрі поблизу Ялти". Із заяв російських урядових осіб видно, що їхня делегація домагатиметься саме цього. „Тобто, йтиметься про фактичну ліквідацію суверенітету України", — сказав голова НРУ.

У СВІТІ

В БЕОҐРАДІ продовжуються переговори між спеціяльним післанцем ЗСА Робертом Фрейзером і президентом Сербії Слободаном Мілошевічем. Захід домагається від сербського лідера, щоб він, в обмін на скасування економічних санкцій,визнав Боснію, бо це відразу привело б до ефективної ізоляції боснійських сербів. Проєкт угоди, як повідомляють спостерігачі, вже готовий на 85 відсотків, але С. Мілошевіч вимагає повного скасування ембарга, в той час як ЗСА пропонують продовжити заборони на доставу нафти у Сербію і на її участь у міжнародному валютному ринку. Всі санкції, на думку американських дипломатів, можуть бути скасовані тільки тоді, як у Боснії запанує мир, а президент С. Мілошевіч визнає також незалежну Хорватію.

ПРЕДСТАВНИКИ СДПН, провідної опозиційної партії Німеччини, звинуватили офіційний Бонн у тому, що він не дбає про розвиток добросусідських стосунків з Чехією. На думку Петера Ґльоца, одного з лідерів згаданої партії, німецький уряд повинен першим ступити крок і запропонувати жертвам нацистів у Чехії фінансову компенсацію. Бонські керівники не поспішають здійснювати цю ідею, намагаючись пов'язати її з проблемою повернення Чехією майна судетським німцям, вигнаним після Другої світової війни. Виступаючи цими днями у парляменті, канцлер Німеччини Гельмут Коль підкреслив:„Ми маємо намір потиснути простягнуту Прагою руку і зробимо це. Я сподіваюся, що вдасться розвинути партнерство між Німеччиною і Чехією в дусі взаємної вигоди".

ЯПОНСЬКА ПОЛІЦІЯ знайшла таємний схвок у приміщеннях секти „Аум Шінрікіо" в провінції Яманасі. У схову виявлено велику кількість різної зброї, у тому числі гранатомети. Ще раніше під час арештів багатьох сектантів було знайдено російські автомати Калашнікова, а також варстати, на яких сектанти виготовляли, згідно з взірцями, найновішу вогнепальну зброю. Таким чином, все більше підтверджується припущення, що „Аум Шінрікіо" готувалася до справжньої війни з владою, продукуючи у великих кількостях смертоносний газ сарін і зброю.

В КИТАЇ ВІДБУВАЮТЬСЯ масові арешти торгівців наркотиками. Поліція південної провінції Гуандун конфіскувала 90 кілограмів героїни, 40 кілограмів опіюму, 500 одиниць вогнепальної зброї. В Гуансі-Чжуанському автономному районі заарештовано декілька сотень осіб, що належали до наркомафії, зліквідовано 25 підпільних домів проституції. Лише в місті Наньміні за одну ніч поліція заарештувала 760 продавців наркотиків і конфіскувала велику кількість зброї. Від початку року злочинність у цьому районі зросла на 40 відсотків.

ВІЙСЬКОВИЙ ТРИБУНАЛ Єгипту засудив на кару смерти ще двох членів екстремістської організації „Аль-Джігад". Решта 28 заарештованих засуджено до багаторічного тюремного ув'язнення. Проголошуючи вирок, суддя підкреслив, що „в діях звинувачених нема ніякої ідеології, крім ідеології злочину, тероризму і вбивства", і що їхні спроби спекулювання на ісламській релігії не мають під собою ніяких підстав. Однак суворі присуди не стишують хвилі войовничого ісламського екстремізму. В південних єгипетських провінціях не минає й дня, щоб терористи не здійснили чергового вбивства.

ЧЕРЕЗ ЧОТИРИ ДНІ після сахалінського відбувся землетрус на півдні Філіппін. Підземні поштовхи мали силу до 4.7 ступеня за скалею Ріхтера. Епіцентр землетрусу знаходився 15 кілометрів на північний захід від міста Тандаг. Інформацій про зруйнування і жертви покищо нема.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ БИЛЛ КЛІНТОН минулого тижня впродовж двох днів перебував у західніх стейтах країни, де намагався започаткувати свою передвиборчу кампанію та відновити евфорію виборчої кампанії 1992 року. Коли тоді йому вдалося не тільки переконати, але й здобути голоси виборців цих районів, то сьогодні після трьох років у Вашінґтоні це не приходить так легко. Все ж таки, його позиція серед хліборобської громадськости західніх стейтів має й матиме у майбутньому великий вплив на президентські вибори в 1996 році.

У ЛОС АНДЖЕЛЕСІ, ДЕ ВЖЕ впродовж п'ятьох місяців проходить славнозвісна кримінальна розправа О. Джей Симпсона, звинуваченого у вбивстві його колишньої дружини Ніколі та її приятеля Роналда Ґолдмана, ця справа стала вже нормальним щоденним явищем. Одначе для підсудного, його адвокатів, прокуратури, лави присяжних, свідків, а зокрема для судді Ленса Іто ця розправа матиме далекосяжні наслідки. Коли засоби масової інформації від самого початку зосереджувались на вичисленних п'яти категоріях учасників, то тепер зосередились на особі самого судді. З одної сторони хвалять його за вміння давати собі раду з цього роду голосною розправою, а з іншої нападають на нього за нестійкість у поведінці. Аналітики уважають, що всей цей процес є нічим іншим, як тільки маніпуляцією засобів масової інформації прокуратурою та обороною для своїх користей.

МИНУЛОГО ЧЕТВЕРГА, 1-ГО червня, секретар Державного департаменту Воррен Кристофер підписав у Лісбоні договір з Портуґалією, який продовжить право ЗСА на Азорських островах дальше утримувати свою летунську базу Ляжес. Згадана американська база на Азорських островах вже існує 44 роки. Як компенсату за винайм Портуґалія отримає від Вашінґтону грошову допомогу.

ГУБЕРНАТОР КАЛІФОРНІЇ Піт Вілсон, який кандидуючи на це становище приобіцяв виборцям, що зліквідує у стейті програми Дій сприяння меншинам, минулого тижня зробив перший крок в цьому напрямку. Він видав наказ зліквідувати програми, котрі мали на меті допомагати жінкам і членам меншинних громад у бизнесових починах. Цей наказ П. Вілсона негайно викликав гостру реакцію та критику від мехіканcько-американської громади в Каліфорнії та проповідника Джессі Джексона, який уважає, що ці програми є конечними та бодай частинно рекомпенсують давню практику фаворизувати білих чоловіків.

ОФІЦІЙНІ ЧИННИКИ ОХОРОНИ здоров'я з Центру контролювання та запобігання хворіб в Атланті у четвер, 1-го червня, подали до відома,що значно зросло захворювання на АІДС серед чорних і еспаномовних чоловіків-гомосексуалістів, які не живуть у таких великих містах, як Ню Йорк чи Сан Франсісько. Зріст хвороби АІДС серед гомосексуалістів у позаміських районах зріс на 69 відсотків, а тільки на 19 відсотків у великих містах.

Чи Ви вже відповіли на запитник у справі щоденника „Свобода"?

Якщо ні, то зробіть це негайно!!!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Передплата на рік $55.00, на півроку-$32.00, на 3 місяці-$17.00.

Для членів УНСоюзу $30.00 річно. За кожну зміну адреси-$1.00.

Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Чи тільки доля „Свободи" в наших руках?

Засоби масової інформації в околицях Ню Йорку повідомили, що відомий нюйоркський щоденник „Дейлі Нюз" почав виходити також еспанською мовою, щоб привабити еспаномовного читача. Ця вістка мимоволі посилила міркування про майбутню долю нашого найстаршого в світі та єдиного у діяспорі українського щоденника „Свобода". Всім уже відомо, що цими днями вирішуватиметься доля — бути „Свободі" далі щоденником, чи на початку свого другого сторіччя вона стане тижневиком. Вислано запитник до передплатників і читачів газети, а їхні відповіді вирішать долю газети.

Про сторічне існування „Свободи", її важкі початки та перетривання не однієї кризової ситуації не будемо писати, бо вже не один раз про це ішла мова на цьому місці. Хочеться, одначе, висловити думку про те, що зі „Свободою" та її існуванням як щоденника тісно пов'язана доля всієї української громади в діяспорі. Це ж на сторінках „Свободи" вичитували наші перші поселенці, де знайти свою церкву, громаду чи про те, як їм бути у цьому чужому світі. На її сторінках писалося також про радісні та хвилюючі моменти злуки і відновлення державности України, тут також сповіщалося про трагедію програної, Великого голоду 1932-33 років та поневолення „доброзичливими" сусідами. Були розповіді про життя інших громад у цьому новому світі, оголошення про відвідини таких цікавих особистостей як Митрополит Андрей Шептицький, Євген Коновалець та інші. Сторінки „Свободи" стали неофіційним центром пульсуючого життя української громади в Америці та Канаді. З її сторінок читачі довідались про долю тисяч їхніх земляків у переселенчих таборах Німеччини по Другій світовій війні та за її посередництвом організували допомогу і приїзд цих людей до ЗСА. Крім того сторінки „Свободи" завжди служили громаді та пропаґували кращі почини: спорудження пам'ятників Т. Шевченкові у Вінніпеґу і Вашінґтоні, Гарвардський проєкт, оборону дисидентів і Церкви, Український Музей і т. д. Ластівками надії злітали зі сторінок „Свободи" вістки про перебудову і гласність, розпад СССР, проголошення суверенітету, референдум і врешті 24-го серпня 1991 року відновлення незалежної України. Мабуть, кожному ясно, що з долею „Свободи" вирішується також і до великої міри доля української громади. Залишається тільки поставити питання, чи можемо ми собі на це дозволити?

Зазначуючи атрибути щоденника „Свобода" в житті української діяспорної громади, не забуваємо і про її недоліки, але це справи більш технічного порядку, що при добрій волі їх треба розглянути та позитивно полагодити. Одне все ж таки є певним, що критики „Свободи", які так запопадливо читають „Новоє Руськоє Слово" і „Нови Дзєннік" на їх сторінках не знайдуть вісток про згадані події, що тривожать душу і є життєдайністю української громади.

Коли, шукаючи шляхів затримати „Свободу" щоденником, запропоновано підвищити передплату для покриття також значно підвищеної поштової оплати, то це не було нічого нового, а тільки приспішення ухвалених рішень 33-ої Конвенції УНС у Піттсбурґу. Бо вже тоді було виявлено у звітах, що жодна братська організація в цій країні не дає своїм членам друкованого слова за такі тані гроші. Коли ж порівняти висоту передплат наших членів і нечленів з іншими виданнями, то не хочеться вірити, що аж до цих пір треба було чекати на те, щоб запізнатися з існуючою дійсністю. Одначе факт, що роками отримувано щоденник за безцінь, дасть змогу зрозуміти, чому саме доля цього щоденника тепер узалежнена від його читачів.

Тому відповідаючи на отримані запитники, таки варто пригадати, що вирішуємо долю не тільки щоденника „Свобода", але також і долю нашої діяспори. Ба, щобільше, який спадок лишаємо наступному поколінню, бо хочемо ми цього чи ні, але щоденник „Свобода" є пашпортом ідентичности та буття української громади в діяспорі.

Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки й огляди, повинні прислати до редакції „Свободи" разом з двома примірниками даного твору також і адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

ЗВЕРНЕННЯ

ПРЕЗИДЕНТА ЛЕОНІДА КУЧМИ ДО НАРОДУ УКРАЇНИ

Шановні співвітчизники! Ви наділили мене уповноваженнями голови держави. Тому саме до вас я звертаюся за розумінням і підтримкою у найбільш відповідальний момент для України та її народу. До цього мене спонукує політична криза, яка фактично паралізувала життя в Україні.

Глибоко переконаний, що політичне протистояння гілок влади неприпустиме в умовах руйнації економіки, занепаду інтелектуального і духовного життя, наступу злочинности, а головне, коли значна частина наших співгромадян опинилася у принизливому стані зубожіння. Воно не тільки глибоко аморальне, але й небезпечне: хто б не переміг у цьому нездоровому змаганні — народ програє, бо марно витрачається час, державна енерґія, необхідна для стабілізації економіки, суспільства загалом, покращання життя людей, використовується на неблагородні цілі.

Розуміння цього завжди було і залишається основою позиції Президента. Майже чотирирічний досвід незалежної України свідчить, що сучасна деформована державна система — одна з основних перешкод на шляху припинення руйнівних процесів, це відчутне гальмо здійснення антикризових заходів.

Тут знаходяться об'єктивні передумови постійного напруження у трикутнику: Верховна Рада, Президент, Уряд. При чому суперечності виникли не тільки між Кучмою, нинішнім складом Верховної Ради і Урядом Масола. Аналогічні проблеми існували й раніше. Отже, справа вже не в особистостях, а в недоскональій системі організації влади. Політична війна йде між нерозподіленими функціями владних інституцій: вона властива багатьом державам — колишнім республікам Совєтського Союзу.

Державно-політична реформа неминуче має відбутися в Україні. Без перерозподілу повноважень між законодавчими і виконавчими органами державної влади, без створення дієвої виконавчої вертикалі, без чіткого визначення хто і за що відповідає, ми і далі будемо тупцювати на місці.

Президент не претендує на функції Верховної Ради — він хоче мати лише ті уповноваження, які природно властиві виконавчій гілці. Цього вимагає, в першу чергу, стан економіки. Ну, що з того, що майже кожне третє питання, розглянуте у поточному році Верховною Радою, по суті, є компетенцією Уряду? Де практичні рішення, які б змінили ситуацію на краще? Їх немає і бути не може тому, що Верховна Рада у складі понад 400 депутатів об'єктивно не здатна до безпосереднього управління країною.

Три роки Уряд був і підконтрольний, і підпорядкований парляментові. П'ять разів мінявся його склад. Сьогодні Верховна Рада знову відправила Кабінет Міністрів у відставку. Чи додає це стабільности суспільству? Ні! Чи хоч один із нових складів Уряду діяв ефективніше, ніж попередній? Практично, ні! Так скільки ж можна продовжувати кадрову каруселю, нічого не змінюючи по суті?

Кого ми вводимо в оману? Тільки самих себе. Люди стануть поважати владу лише тоді, коли відбудуться справжні зміни на краще, а це можливо лише за умови, що кожен займається своєю справою: Верховна Рада творить закони, Президент і Уряд здійснюють управлінсько-розпорядчі функції, а суди забезпечують правосуддя. Лише тоді ми зможемо вирватися з кризи, зберегти мир і злагоду в суспільстві, розбудувати справді правову демократичну державу, підняти наш добробут.

Саме цими міркуваннями керувався Президент, коли вносив на розгляд Верховної Ради проєкт закону про владу. Законопроєкт розглядався занадто довго, понад п'ять місяців. Я зробив максимальний крок назустріч пропозиціям народних депутатів. 18-го травня рішення Верховної Ради відбулося — закон прийнято. Але, на жаль, цей найважливіший державний акт втоплено у технічних процедурах його застосування.

Керівництво Верховною Радою спільно з частиною народних депутатів навмисно затягує цей процес, не дає правових підстав для активізації діяльности виконавчої влади і, отже, фактично бльокує її. Гальмується призначення нового Уряду. Президент, як і раніше, не має впливу на місцеву владу, не може спитати з них за стан справ.

Одночасно зростає тиск на правоохоронні органи, в першу чергу, Генеральну прокуратуру України. Навколо закону про владу розпочато облудну політичну кампанію. Президента звинувачують у намаганнях створити авторитарний режим, здійснити антиконституційний переворот, обмежити демократію.

Всі ці звинувачення безпідставні та упереджені, оскільки я лише хочу, щоб влада була владою, а в законі є всі норми, які ґарантують громадянам свободу, демократію, захист їх невід'ємних прав. Це визнано не лише відповідними юристами України, але й експертами ряду европейських організацій. Закон передбачає створення сильної влади, здатної навести в Україні порядок, забезпечити економічну стабільність, захистити права своїх громадян.

І така влада обов'язково в Україні буде! Питання лише в одному: з'явиться вона в наслідок договору між Верховною Радою і Президентом або інших — складніших і триваліших подій.

Зусилля Президента і багатьох народних депутатів, спрямовані на цивілізоване вирішення питання влади, не досягли мети. На жаль, значна частина парляменту вже вкотре продемонструвала небажання і нездатність до конструктивної роботи, спровокувала протистояння як в середині самої Верховної Ради, так і з Президентом.

В наслідок цього поглиблюється анархія та безвладдя в державі, погіршується і без того скрутне становище наших громадян. Подальше співіснування Президента і Верховної Ради з її сучасним правовим статусом неможливе. Цьому, врешті решт, треба покласти край. Чинне законодавство не передбачає чітко визначеного виходу з такого протистояння. Спроби кожної з гілок влади усунути іншу пов'язані з ризиком втрати громадського миру і спокою.

Як голова держави, я ще раз з усією відповідальністю заявляю, що Президент не вдасться до силових способів вирішення конфлікту, не допустить таких дій з боку будь-яких сил. Краплина крови, в тому числі і політичних супротивників, не виправдає найбільших політичних перемог. Прокляття Бога і народу ляже на тих, хто зламає мир і спокій на українській землі. Переконаний, що за такої ситуації тільки один суддя може здійснити правосуддя — це народ.

Я чудово розумію, що сьогодні, коли для більшости з вас найболючішим питанням є , як прогодувати та одягнути сім'ю, задоволити елементарні життєві потреби, конфлікт тих, хто при владі, просто дратує. Але я прошу зрозуміти, що конфронтація вже реально існує. Вона вкрай небезпечна.

Якщо її не подолати, то попереду ще гірші наслідки, які неминуче і насамперед відчуєте ви. Вони позначаться на житті кожного з нас, вплинуть на долю наших дітей, майбутнє держави. Зволікати з вирішенням цієї проблеми неприпустимо. Війна нервів може перерости в гарячі форми.

Враховуючи усе це, Президент як ґарант прав і свобод громадян, державного суверенітету прийняв рішення провести всеукраїнське опитування населення щодо довіри Президентові і Верховній Раді. Я закликаю вас, громадяни України, підтримати це рішення. Ваше пряме волевиявлення в ситуації, що склалася, — єдина можливість уникнути протизаконних зіткнень, покласти край міжусобним протиріччям, цивілізовано, зберігаючи мир і спокій, вреґулювати конфлікт влад.

Вірю, що мудрість і витримка народу стане надійним запобіжником зростання громадської напруги, утримає гарячі голови політиків від непродуманих та необачних кроків. Ваша воля, дорогі співвітчизники, — закон і для Президента, і для Верховної Ради. Всі ми зобов'язані їй підкоритися.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ **Микола Чорний-Досінчук**

Кобзарський фестиваль у Перемишлі

Цей перший величавий фестиваль у Перемишлі допомогли організувати Об'єднання українців у Польщі, Товариство польсько-української дружби та ряд спонзорів з Перемишля. Прихильно поставилася до фестивалю й місцева польська влада, виділивши на його проведення певну суму грошей.

Свято відкрив один з найпопулярніших конферансьє у Польщі, відомий з пісенних фестивалів, Богдан Стюрик, а допомагала йому Марія Туська. Богдан Стюрик вів концерти багатьма мовами: англійською, німецькою, французькою та словацькою. Він провів 11 світових концертів, де кожен концерт збирав не менш як 10,000 глядачів.

Відкрив фестиваль Лєшек Мазепа, поляк, який працює у Львівському музичному інституті. Як не дивно, але саме він чистою українською мовою розповів авдиторії історію нашої бандури.

Коли на сцені появився чор-ночубий вусатий бандурист у гетьманському вбранні і торкнувся струн, усім видавалося, що звуки виринають не з дерев'яного серця інструмента, а з його власного. Було таке враження, що музикант грає на струнах наших сердець. Ім'я цього бандуриста запам'яталося усім: це Тарас Лазуркевич — випускник Львівської консерваторії ім. М. Лисенка, учень проф. Василя Герасименка. Своїм виступом, грою на бандурі він відкрив бандуру багатьом. Він зібрав масу гарячих оплесків присутніх.

Виконавці на цей тріюмфальний перший кобзарський концерт підбиралися поміж найкращими з цілої України. Про все це подбала Ольга Попович, яка, до речі, кілька років тому вислала групу бандуристів Перемишля на вишкіл до Українського Вільного Університету, де вже четвертий рік Товариство Бандуристів під керівництвом Ліди Чорної проводить акредитовий курс бандуристів. Вона подбала про участь у фестивалі бандуристів Лариси Дєдюх і Тараса Силенка з Києва, юної талановитої бандуристки Наталки Ковальової зі Львова, Віолети Дутчак з Івано-Франківська.

Бандура дуже співзвучна зі скрипкою, що продемонстрував дует „Сад пісень" із Києва у складі бандуристки Тетяни Лободи і скрипаля Миколи Берегового.

Дует Оксани Герасименко, відомої бандуристки зі Львова, та бандуристки з Києва Катерини Немеш показав, як приємно звучить бандура з флейтою.

Оксана Герасименко, зокрема, урізноманітнила програму фестивалю своєю майстерною грою і професійним співом та підбором пісень. Вона прекрасно „витягує" світову клясику. Концерт Вівальді справив велике враження на перемиську публіку.

Тріо бандуристок „Червона калина" зі Львова у складі Марії Сороки, М. Салагай і Надії Шишак уже 15 років на сцені. Вони об'їхали всі куточки України, а їхні концерти увійшли в скарбницю бандурної музики.

Великою несподіванкою був виступ капелі „Червона калина" зі Золочева Львівської области. Це прекрасна група. Я мав нагоду слухати їх в Золочеві минулого року. Юні бандуристки були вбрані в яскраві національні костюми, а було їх 30 — це вражаюче дійство.

Нарешті про господарів свята. Капеля „Бандуристка" під проводом дипломованого музиканта Ольги Попович, яка закінчила Краківську музичну академію, володіє належною технікою, мала зіспівані голоси. Організовуючи цей перший фестиваль, Оля Попович мала на меті ознайомити поляків з українським інструментом, полонити юні музикальні душі чарівним звуком бандури. Бандура, яка вже звучала під небом багатьох країн, здобула світове визнання. Три дні над Сяном лунали звуки української бандури. Потім усі бандуристи поїхали до Ряшева, де на концерт прийшли поляки переважно з музичного середовища.

Оля Попович пише дисертацію на тему української музичної клясики. Її можна тільки подивляти. Зорганізувати таку кількість бандуристів, усіх розмістити, нагодувати, привезти, відвезти, знайти концертні залі, виготовити афіші, програми, напекти і наварити для всіх — це справді подиву гідне.

Але, як кажуть, без ложки дьогтю не обійшлося. На заключному концерті бандурист з України артистично повів рукою і палко продеклямував рядки з нашого гимну про те, що в ріднім краю, а точніше — від Сяну до Дону — панувати не дамо нікому. Після цього перемиські урядовці демонстративно покинули концертову залю. А наступного дня польська преса звинувачувала українців у аґресивних намірах. Прощаючись, обіцяли собі зустрітися на другий рік. Віримо, що польська влада не закриє кордон перед бандурою.

Жінки з Союзу Українок та члени Спілки української незалежної молоді здійснили сподівання людей. Понад 60 виконавців дали п'ять концертів у різних залях Перемишля. Присутність представників міської і воєводської влади засвідчила про небуденність імпрези. Ольга Попович в інтерв'ю журналістам сказала, що вони мають намір кожного року організовувати фестивалі бандурної музики.

Недільний концерт у соборі св. Івана Хрестителя був присвячений пам'яті бандуристів, які згинули у роки сталінських репресій.

І. С. Коропецький

ОСТАННЯ ПЕРЕДВОЄННА МАТУРАЛЬНА КЛЯСА УКРАЇНСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ В СТАНИСЛАВОВІ

I

Щоб дістатися до чоловічої державної гімназії клясичного типу з руською (sic) мовою навчання в Станиславові, потрібно було здавати писемний іспит. Невідомо, скільки перестрашених дітваків, здебільша сільського походження, багато з яких до того часу не бачили нічого поза рідним домом та селом, зголосилося до того іспиту в 1931 році. Прийнятих могло бути лише 80, по 40 до відділу А і Б. З них всього 19 були між тими 40 абітурієнтами, які здавали матуру — іспит зрілости вісім років пізніше — в 1939 році. Причиною, чому відносно так багато мусіли залишити своїх товаришів ще до матури, був часом брак фінансових засобів, але частіше високі вимоги навчання, з якими вони не могли собі дати ради. Відомо, що Станиславівська гімназія славилася віддавна своїм високим академічним рівнем. Це була передусім заслуга її визначного директора в 20-ті роки д-ра Миколи Сабата. Коли наша кляса почала перший рік, директором гімназії був уже Данило Джердж, а починаючи з 1934-35 шкільного року аж до нашої матури — Осип Левицький.

Професорський склад не багато змінився за вісім років нашого перебування в гімназії. Більшість професорів вчили нас і в нижчих клясах. Про них залишилися в моїй пам'яті (розуміється, дуже суб'єктивні) спомини: Юліян Чайковський був господарем кляси і професором української мови та літератури. Я не відчував якоїсь спеціяльної турботи з його сторони як опікуна кляси, ні нашою освітою, ні нашим вихованням. Мабуть, забагато учнів бачив він у своєму житті і може вже бракувало йому потрібної енерґії та ентузіязму до належного виконування соїх обов'язків. Його старість правдоподібно була також причиною різних навичок та „дивацької" поведінки, що робили його предметом багатьох анекдотів. Будучи прихильником модерного на той час правопису Івана Огієнка, він старався з ентузіязмом нам його прищепити. Ярослав Барнич учив нас музики, був диріґентом гімназійного хору та відомим у Галичині композитором. Його знімки в мундирі Січового Стрільця додавали йому в наших очах певної романтичної авреолі. Маріян Ґавдяк учив географію. Його метода навчання була досить застаріла: вимагав від нас головно вивчати напам'ять назви різних рік, гір, місцевостей та при тому звертав увагу лише на фізичний аспект свого предмету. Станислав Копитко (поляк), професор історії, прийшов до гімназії, коли я вже був у вищих клясах, і про нього не залишилося мені нічого в пам'яті. Маріян Плячек (поляк) був довгі роки професором польської мови та літератури. Він мав між учнями опінію ендецького шовініста. Однак, мені здається, таке його наставлення можна було лише винятково відчути в клясі. Однак в моїй пам'яті він залишився одним із кращих і цікавих учителів. Я любив слухати його лекції і багато з того залишилося до сьогодні в моїй пам'яті. Петро Ростинський був не лише моїм професором біології, але також колись учив мою матір в учительському семінарі. Його кляси були дуже цікаві. Він завжди був добре приготований, мав гарну лябораторію і, без сумніву, любив свій предмет. Йому лежало на серці також наше виховання. Хоча його методи, напевно не зі злим наміром, часом видавалися нам образливі, наприклад, любив висміювати селянське походження деяких учнів.

Директор гімназії Осип Левицький був для нас дуже віддаленою особою. Викликав він до себе учнів на розмову лише у виняткових обставинах, звичайно, коли вони чимсь значно провинилися. Часом відвідував наші кляси, але частіше промовляв спільно до всіх при різних нагодах. Про його особу, як визначного учасника Визвольних Змагань та громадського діяча, ми в шкільні роки не знали. Отець Володимир Микитюк був нашим катехитом та рівночасно завідателем гуртожитку св. Йосафата, т. зв. священичої бурси. Він був добродушною людиною і добрим виховником, хоча його лекції релігії не були особливо цікаві. Зате старався звертати нашу увагу на біжучі політичні події, що їх інші професори послідовно оминали. Роман Ґолембйовський вчив латину та був управителем іншого гуртожитку, т. зв. селянської бурси. Був строгим учителем, але гуманною людиною і щирим патріотом. Я мав до нього зокрема пошану, бо він був сотенним мого стрийка УСС'а, дев'ятнадцятилітнього юнака, котрого він прощав в останню дорогу, коли той загинув у рядах УГА в протипольській війні. Не знаю, чи взагалі хто говорив промову над могилою його єдиного сина, який загинув молоденьким хорунжим Української Дивізії в бою проти Червоної армії коротко перед закінченням Другої світової війни. Д-р Мартин Фольґер (жид) був професором німецького і залишився в моїй пам'яті, як добрий вчитель та толерантна людина. Пам'ятаю такий епізод про нього. Коли Гітлер зайняв Австрію, один учень перед його лекцією нарисував свастику на таблиці. Старий професор розжалівся і з емоцією говорив про свою пошану та любов до великої німецької культури, котру аж ніяк не представляв тодішній антисемітський диктатор.

(Продовження буде)

ДОРОГІ ЧИТАЧІ! ШАНОВНІ ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

Чи вам відомо, що завдяки Фондові Відродження України при УНСоюзі зроблено і робиться чимало корисних справ для становлення незалежної, демократичної, правової української держави? На сьогодні цей фонд видав на свої благочинні акції 544,000дол. Ось, наприклад, завдяки цьому фондові УНСоюзу

– В місяцях січень по травень 1994 р. через Фонд Відродження Україна наша установа фінансово підтримала акцію організації Фрідом Гавз „Програма побудження Управлених до голосування". Завданням програми було знайти доступ до молоді України та переконати її, щоб голосували у виборах до парляменту 27-го березня 1994 р.

Якщо ви вважаєте, що діяльність УНСоюзу в рамках Фонду Відродження України є справді корисною, то закликаємо вас допомагати своїми посильними пожертвами для її ус-пішного продовження.

Чеки просимо виставляти на Ukrainian National Association – Fund for the Rebirth of Ukraine, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07303.

В Україні перевидано третю книжку Ю. Мовчана

Недавно в Україні перевидано „Збірку оповідань", вже третю книжку д-ра Юліяна Мовчана, дописувача „Свободи". Вперше цю збірку було видано в Ню Йорку 1988 року.

Раніше в Україні перевидано його дві книжки: „Незабутнє і непрощене" та „Записки лікаря".

До „Збірки оповідань" увійшли такі оповідання, як „Іспит", „Поцілунок", „Несподіванка", „Коричнева брама", „Зустріч", „Як я попав до психіятричної лікарні" та „Оселедець та панна Стефця". Збірку видала з комп'ютерного набору Таращанська районна друкарня.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

ГУРЗУФ.— У цьому кримському місті відбулася міжнародна конференція і школа САПР-95 з участю науковців та фахівців з України, Росії, Латвії, Білорусі, ЗСА, Франції, Голляндії та інших країн. Були виголошені доповіді на теми: "Автоматизовані навчальні системи", "Генетичні алгоритми", "Інформація і банківські системи", "Мозок та штучний інтелект" тощо. Співголова школи і конференції, професор Мишиґанського університету Ерік Ґудман, сказав, що зустрів в Україні чудово підготовлених фахівців у сфері інформаційних технологій, праці яких не поступаються західнім, а в деяких питаннях вони навіть випереджають їх. Оскільки українська держава не може надати їм необхідної підтримки, сказав проф. Ґудман, то його завдання ознайомити Захід з цими працями як українських науковців, так і з інших країн колишнього СССР, щоб не втратити здобуті досягнення. Головні організатори і спонзори школи та конференції — Міністерство Освіти України, Російська академія наук, Міжнародна академія інформатики, Акціонерне товариство "Технопарк-Астрогермес", Центр Мишиґанського стейтового університету.

СПРОСТУВАННЯ

В дописі „Подяка" мгр Ольги Патрило-Мороз („Свобода" ч. 83 з 4-го травня 1995 року) з вини збірщиків помилково подано в рубриці: пожертви на УВАН: має бути інж. Євген і Осипа Яворські. В рубриці пожертви на Служби Божі подано Ольга Донкевич, а має бути Ольга Лонкевич. Пропущено теж слово на тризні ред. Уляни Старосольської.

Мистець...

(Закінчення зі стор. 1)

тецтва, — пише мистецтвознавець, член Спілки Художників України Христина Саноцька. — Поперше, вони позбавили його етнографічного дрібнотем'я та патріярхальщини і тої млісної ностальгії за 'біленими хатинами під стріхами у вишневих садочках'". Подруге, продовжили розвиток українського мистецтва у вільному світі у такому пляні, в якому воно не могло розвиватися на материнських землях під тотальним режимом большевизму. Потретє, наблизили українське мистецтво до світових параметрів під оглядом стилевих пошуків. Почетверте, вони зіграли ролю великих популяризаторів українського народу, формування його позитивного образу, його гуманістичного ,імеджу' у колі народів світу, готуючи сприятливий ґрунт для сучасного входження українського мистецтва незалежної держави у світову культурну співдружність. Своєю надхненною працею заповнили почасти ті 'білі плями' в історії нашого мистецтва, які не встигли заповнити своїм талантом десятки мистців, які були страчені у тюрмах, на Соловках, тих, хто впав на полі битви, замерз в тайгах, загинув з голоду і втоми на золотих присках далекої півночі. Саме за те, що українські художники діяспори стояли, немов вартові, на сторожі наших одвічних ідеалів краси, зберігаючи їх, продовжили їх, щоб знову, коли прийде час, прищепити їх до могутнього дерева національної культури — саме за це один із найвизначніших мистців західньої діяспори Микола Бідняк заслужено одержав високе визнання батьківщини — премію імені Тараса Шевченка".

М. Бідняк. Архангел Михаїл (1965).

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА В АМЕРИЦІ
ЗАПРОШУЄ ЧЛЕНІВ ТА УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО

на доповідь

ПРОБЛЕМИ ТЕЛЕБАЧЕННЯ І ПРЕСИ В УКРАЇНІ

яку виголосить

ФІДЕЛЬ СУХОНІС — редактор місячника „Бористен" і керівник Телевізійного Об'єднання „Відродження" у Дніпропетровську,

що відбудеться:

в суботу 10-го червня 1995 р. о год. 5-ій вечора, в домі НТШ, при 63 Четверта авеню, між 9 і 10 вулицями, в Ню Йорку.

Управа НТШ

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

Відгукаючися на заклик Екзекутивного Комітету УНСоюзу про зложення пожертви на видавничий фонд „Свободи" на покриття підвишки за поштову пересилку газети, ви можете свої пожертви складати у вашого секретаря відділу, або посилати прямо до адміністрації „Свободи" на адресу:

30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302

БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І КНИЖКИ НЕ БУДЕ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ!

УКРАЇНСЬКИЙ СПОРТОВИЙ КЛЮБ У НЮ ЙОРКУ

ділиться сумною вісткою з членами і громадою, що у вівторок 30-го травня 1995 р. ненадійно відійшов у вічність на 63-му році життя довголітній член Клюбу та активний член його Управи

бл.п.

РОМАН ГАТАЛЯК

Похоронено покійного в суботу 3-го червня з церкви св. Юра на православному цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Родині покійного, тут і в Україні, наше глибоке співчуття.

Вічна йому пам'ять!

УПРАВА УСК-у

Ділимося сумною вісткою що в четвер 1-го червня 1995 р. в Ню Йорку на 84-му році життя помер

бл.п.

ЮРІЙ СВІДРУК

ПАНАХИДА відбулася в понеділок 5-го червня о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку.

ПОХОРОННІ відправи 6-го червня в церкві св. Юра в Ню Йорку о год. 9:30 рано.

Похорон на цвинтарі св. Духа в Гемптонбургу, Н.Й.

Залишені в глибокому смутку:
родина в ЗСА й Україні.

Вічна Йому Пам'ять!

З великим жалем ділимося сумною вісткою з родиною, приятелями і знайомими, щі 31-го травня 1995 р. після тяжкої і довгої недуги відійшла від нас навіки наша найдорожча ДРУЖИНА, МАМА, СЕСТРА і ТІТКА

бл. п.

ІРИНА ПЕТРЕНКО-ФЕДИШИН

нар. 1928 р. в Гостинному на Холмщині — Україна

ПАНАХИДА — в неділю 4-го червня 1995 р. о год. 3-ій по пол. в похоронному заведенні Петра Яреми 129 E. 7тг St., N.Y.

ПОХОРОННІ відправи і похорон відбулися в понеділок 5-го червня 1995 р. о год. 10:00 ранку в церкві св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Залишені у смутку:

муж	— ОЛЕГ
син	— ТИМІШ
донька	— ВІРА
сестра	— ГАЛИНА з чоловіком
племінниці	— ЛЕСЯ
	— НАТАЛКА
	— УЛЯНА з чоловіком ДЕЙВИДОМ і донею

Ділимося сумною вісткою з родиною, приятелями і знайомими, що 6-го травня 1995 р. в Судбурах, Онт. Канада, відійшов у вічність на 82-му році життя наш найдорожчий МУЖ, БАТЬКО, ДІДУНЬО, БРАТ і СТРИЙКО

бл. п.

РОМАН БАРИЦЬКИЙ

сотник І Дивізії УНА, член Організації Українських Націоналістів, довголітній член і голова Української Стрілецької Громади в Судбурах, почесний голова УСГ в Судбурах, член Головної Управи УСГ Канади.

ПАНАХИДА відбулася у вівторок 9-го травня 1995 р. в похоронному заведенні Jackson & Bernard у Судбурах.

ПОХОРОННІ відправи в середу 10-го травня в церкві св. Покрови і поминальна тризна в Домі Українського Національного Об'єднання в Судбурах, а опісля 11-го травня 1995 р. тлінні останки перевезено на український цвинтар св. Володимира на оселі „Київ" біля Торонто.

У глибокому смутку:

дружина	— ЄВГЕНІЯ
син	— МИРОН з дружиною БРЕНДОЮ
внуки	— БРАЄН і ДАНУСЯ
брат	— МИКОЛА в Україні
братанки	— М ИКОЛА і РОМАН з родинами в Україні

та ближча і дальша родина в Канаді, ЗСА й Україні.

Вічна йому пам'ять!

50 років відданої праці

В цьому році, 15-го травня, виповнилося 50 років дириґентури маєстра Івана Козачка. З цієї нагоди варто оглянути пройдений шлях талановитої і відданої людини на церковно-релігійному полі. Він залишив свою батьківщину, як і багато із нас, і все ж зберіг вірність своєму покликанню — українській пісні.

Молодий дириґент, уродженець прекрасної Волині, міста Кременця, 15-го травня 1945 року дістається до Австрії, Зальцбургу, де стає дириґентом хору церкви св. Покрови. То була його перша парафія на еміґрації.

Згодом, після двох з половиною років, І. Козачку вдається переїхати до Канади, міста Монтреалю. Перед молодим дириґентом відкривається новий світ, світ великих можливостей, хоч перші часи були, як і для всіх іміґрантів, пов'язані з пошуком за працею.

З часом І. Козачок включається в життя української громади Монтреалю: керує хором т-ва „Просвіта" ім. Т. Г. Шевченка; дириґує хором церкви св. Юра в Лашіні і згодом стає членом хору „Україна" при філії УНО, під мистецьким керівництвом св. п. Нестора Городовенка, та приймає запрошення церковної громади св. Покрови на сталу працю дириґентом.

В 1964 році після тяжкої недуги відходить у вічність Н. Городовенко — мистецький керівник хору „Україна", і наступником його стає І. Козачок, що протягом 25 літ чинно наслідував „свого батька", як він висловлювався, згадуючи великого майстра, що передав своєму учневі глибоке відчуття української пісні на стиль своєї дириґентури.

Маєстро І. Козачок своїм тонким відчуттям кожної ноти, кожного звуку свого майстра, перебрав в спадок вміння в релігійній пісні передали слухачеві молитовний настрій.

Пишучи про ці незвичайні риси нашого дириґента, наслідника Н. Городовенка, треба згадати хор „Молода Україна" — хористів трьох українських православних громад — катедри Св. Софії, Св. Юра (Лашін) та Св. Покрови — одного із найславніших хорів 1968–72 років, який налічував 116 співаків.

Коли мені пощастило слухати його перший концерт в Монтреалі, то здавалося, що я слухала останній концерт Нестора Городовенка в Києві у 1939 році.

Ґрадуація голосів, підібраність репертуару, постава дириґента — рухи тільки правої руки, відчуття кожного голосу, що переливалися в унісон, ані один голос не вирізнявся, все додавало безмежности і чару кожній виконаній пісні, що можна було також помітити на обличчях співаків та співачок.

З нагоди 50-ліття великого голоду в Україні 1932–33 років, в пам'ять невинних жертв, хор церкви св. Покрови наспівав пластинку „Великий піст". У пропам'ятній книжечці з нагоди цього ювілею на стор. 50 читаємо: „Варті уваги співи у Страсні Дні, в Страсний Четвер, зокрема „Розбійник" співають перед вівтарем Віра Буреш, Клава Мельник і Надя Цвітков, Архиєрейська Вечірня — це виявлення чару і краси української православної віри, її наспівів, яких докладно і строго дотримується дириґент Іван С. Козачок. Хор нагороджено Митрополичою Грамотою".

Протягом певного періоду маєстро І. Козачок написав у своїй композиції „Службу Божу". В розмові із знавцями церковного піснеспіву велику увагу присвячено молитві „Отче Наш", на що вірні звертали увагу, коли Служба Божа була співана у всіх церквах Монтреалю обох віросповідань, що увінчалося великим успіхом.

У році 1988 маєстро І. Козачок керував ювілейним хором місійної округи Лашін-Монтреаль-Оттава з нагоди відзначення тисячоліття Хрещення України. У зв'язку із цими святкуваннями хор місійної округи виїжджав із концертами до Оттави, Торонто.

У 1989 році, відзначаючи 25-ліття хору „Україна", при філії УНО в Монтреалі з нагоди „розлучення", як наш маєстро уживав цей термін, в пам'ять цієї річниці була награна касетка. Було б дуже бажаним, щоб вона була видана і ми чекаємо із нетерпінням на це, щоб вона побачила світ у 50-літній золотий ювілей дириґентури маєстра І. Козачка.

Пишучи ці рядки, пригадую молоді роки, церковний хор громади св. Юра в Ляшіні під керівництвом маєстра І. Козачка. Хор був малий кількісно, але великий якісно. Ми брали участь у академії в пам'ять Т. Шевченка на Плято Голл, в репертуарі були переважно твори Шевченка. Пригадується також і Різдвяні свята, і коляди від хати до хати, що часом забирало 5–6 годин в сильні морози. Йшли цілим хором. А до того і Великодні свята, коли нам доводилося співати в церковній залі, бо будова церкви не була закінчена.

Пригадую також і запис на пластинку нашого репертуару радіостанцією СКВЕЛ на Вердоні.

Так! Наш маєстро віддавав себе своїй любій церкві, де б він не був, бо ж він був призначений своїй ідеї прославляти Бога — нашого Спасителя, який і допровадив нашого маєстра до мети.

Наш дириґент був дуже вибагливий і ми старалися дотримуватися його вимог. І не диво, що Н. Городовенко прийняв І. Козачка до свого хору, бо й він був дуже селективним щодо вибору співаків.

Дорогий ювіляре! Відзначаючи сьогодні 50-ліття Вашої невтомної праці на церковно-релігійному полі, всі ми радіємо Вашими успіхами на протязі такого довгого часу і в один голос вітаємо Вас! Бажаємо Вам і далі йти шляхом „Вашого Батька" (як Ви не раз називали Нестора Городовенка та не раз можна було бачити сльозу любови до Вашого учителя на очах Ваших).

Нав'язуючи до висловленого мною бажання відновити хор „Україна" і дати йому ім'я Нестора Городовенка, дозволю навести слова Антіна Рудницького („Українська музика" 1963, Видавництво „Дніпрова Хвиля": „Зі старшого покоління одні з найкращих у наш час — це Григорій Верьовка, керівник Державного Народного Хору в Києві та Нестор Городовенко (народився 1885 року у Венславах, на Полтавщині), довголітній керівник Державної Капелі „Думка" у Києві, з якою він здобував великі успіхи під час закордонної поїздки (Париж тощо) у 30-их роках".

Слава і Вам, маєстре, що продовжуєте велике діло довголітнього керівника Державної Капелі „Думка" у Києві! Слава українській народній пісні!

Доцінюючи визначний музичний вклад дириґента І. Козачка в Монтреалі, Українська Могилянсько-Мазепинська Академія Наук (УММАН) відзначила його з нагоди століття українського поселення в Канаді „Грамотою Признання" за його довголітню працю на полі українського хорового мистецтва. Грамоту вручив проф. Яр. Рудницький в присутності членів і гостей Бюра Української Інформації в Лашяні в неділю, 19-го квітня 1992 року. Ґратуляції відзначеному склали голова радіостанції „Український Час" о. д-р Ігор Куташ та голова БУІ Тетяна Носко-Оборонів.

Тетяна Носко-Оборонів